

משה חיים פלח

בענין ע"א במקום רוב ובגדרי רוב

וכמצוה (ביצמות ט) דהיכא דהוי בידו נאמן אף במקום אתחזק, דהרי איכא למיחש נמי לאונסן.

ותירץ הגרע"א וז"ל וציותר יש לי לומר דאלו היינו דנין שכל אפיס שויס לה לזנות וצמן שהאשה רולא לזנות מזנית עם כל הצא אליה צזה יש לנו רוב, שהמזנה היה מהרוב, משא"כ צאמת י"ל דאולי עיניה נתנה צזה, וא"כ אין הרוב מתנגדת לומר דודאי אותו שצא עליה הוא מהרוב, דצאמת הרוב צא לזנות והיא לא היתה רולית רק לזה, והוא כדמות סצרת תוס' דאשה מזנה צודקת כו' וצזה נסתלק ג"כ מה שהקשו דלמא נאנסה ול"ש צודקת כו' ולפמ"ש ניחא דמ"מ אין הרוב מתנגד עליה דמה שלא היה מהרוב, היינו דצאמת לא נאנסה ולא היתה חפילה לזנות עם האחרים, וא"כ כל שיש לנו טעם וסצרא דמה"ע לא היה מהרוב וצ"ד זה אין כחו של הרוב כה מעליא שפיר נאמן עכ"ל חולם כצר עמד שם דצדרי הרא"ש (לעיל

ראוה מדצרת עם אחד ואמרו לה מה עיבו איש פלוני וכהן הוא ר"ג ור"א אומרים נאמנת כו' אמר ריב"ל לדברי המכשיר מכשיר חפילו צרוב פסולין, והנה צעיקר דינא דמתני' דנאמנת נחלקו האחרו' האם הוי מדין טענת צרי [וכדנתצאר לעיל צאורך גדר דין צרי צאיסורין] או דהוי מדין נאמנות עד אחד צאיסורין, וכדמשמע מלישנא ד"זו עדות שהאשה כשרה לה", והגרע"א צדו"ח נקט דנאמנות האשה הוי מדין עד אחד צאיסורין, ותמה הגרע"א דא"כ כי"ד נאמנת אף כנגד רוב, והא צפרק האשה רצה (פה א) שו"ט אי עד אחד נאמן צאיסורין אף צמקום דאיתחזק איסורא, ודעת כמה ראשונים דלהלכה אין ע"א נאמן צמקום דאיתחזק איסורא, ולכאורה היינו דאינו נאמן כנגד חזקה, וכיון דרובא וחזקה רובא עדיף, א"כ כ"ש דאין עד אחד נאמן צמקום רוב [וכתב הגרע"א דאין לומר דכיון דצידה שלא לזנות עם פסול אלא עם כשר נאמנת מדין צידו,

דרוב לא חשיב ודאי היינו דוקא צרובא דאיתיה קמן, אך צרובא דליתיה קמן חשיב ודאי, וז"ל והיינו דאע"ג דאנו הולכים צתר דפריש מרובא פריש זין להקל וזין להחמיר, אינו אלא מלד הלכה אצל אינו ודאי, ואינו מסבירא לומר דפריש יותר מרובא ויכול להיות דפריש מן המיעוט כמו מן הרוב ומשום הכי בעשירי ודאי ולא עשירי ספק כיון דמלד עלמו הוא ספק שקול אלא דהתורה התירה משום דכל דפריש מרובא פריש אצל מידי ספיקא לא נפקא, והתורה אמרה עשירי ודאי כו' והא דכתבנו (ש"א פ"א) דגם צממזר ספק היכא דאיכא רובא או חזקה הוי ליה ממזר ודאי ולא פוקי ממה שכתב הפני יהושע בחידושו וע"ש, היינו רובא דליתיה קמן וכמו הכי רובא שאמרו חולין (י"א, ה) דלמא לאו אצוי שמע מינה דאזלין צתר רובא הוי ליה רוב הצא מן הסבירא דרוב הוא כן שהוא אצוי, אצל גבי פריש מרובא אינו רוב דתליא צסברא, ואדרבה מסבירא יכול להיות דפירש מן המועט כמו ממרובה, וכדמוכח מדברי שעה מקובצת בעשירי ודאי, אצל היכא דלא כתיב צתורה למעט ספק אזלין צתר רובא צפירש, מלד גזירת הכתוב הלכה

ע"א סי"ח) מצוהר לא כן אלא שפיר חשיב כנגד רוב [ולכאורה היינו טעמא, דמ"מ כשגדון השתא על אותו אחד דנתרלית לו האם היה פסול או כשר, הרי איכא רוב לדון דהיה פסול ונמלא דדצריה כנגד הרוב, ומה לי אי דיינין על אחד שפירש וצא אליה לזנות אי כשר או פסול הוא, ומה לי אי דיינין על אותו אחד שנתרלית לו האם כשר הוא או פסול הוא].

עוד תירץ הגרע"א צאופ"א, דיש לומר דהא דאין עד אחד נאמן נגד רוב היינו דוקא נגד רובא דליתיה קמן כגון רוב צהמות אינן טריפות או רוב מלויין אלא שחיטה מומחין הן, משא"כ צרובא דאיתיה קמן דאף המיעוט קמן אלא דאיכא גזירת הכתוב לומר דכל דפריש מרובא פריש, אמרינן דדוקא צמקום דאילו היה מחלה על מחלה היה ספק, אמרה תורה דצגוונא דאיכא רוב תלין צרוב, אך צגוונא דאיכא עדות עד אחד, דאילו היה מחלה על מחלה היה העד נאמן לסלק הספק, מעיקרא לא נאמר דין רוב כלל, דצמקום עדות ליכא ספק ולא ניתן הכי דין רוב יעוין שם.

ויעוין עוד צש"ש (ש"צ פט"ז) דנקט דכל דצרי השעמ"ק (צ"מ ו צ מתהרא"ש)

והנה יעוין בשערי ישר (ש"ג פ"א) שכתב
 וז"ל באמת כשנצוה לשפוט צט'

חנויות להכריע שהצטר הנפרש הוא
 מט' חנויות שהם מוכרות צטר שחועה
 מחמת שרוב מזוי יותר שיקרה צהס
 מקרה ז, צירור זה אינו אמת, דהרי על
 כל חנות מעשרה חנויות אלו נוכל
 להחליט דלא נפרש ממנה דאיכא ט'
 אחרות נגדה ועכ"פ נפרש רק מאחת
 מהן, ובמליאות של הפרישה אין חילוק
 בין שחועה ובין נצילה וממילא צטל מזה
 כל ענין הצירור וההכרעה, וכיון דליכא
 צירור המליאות על עולם פרישת הצטר
 ממילא ליכא שום צירור על כשרות
 הצטר כו' ולפ"ז שני עניני רוב אלו
 נפרדים המה, רוצה דאיתא קמן אינו
 מצרר את המליאות כלום ונשאר הספק
 כמו במחלה על מחלה, רק לענין הכרעת
 הדין מהני רוב זה כמו צדיינים, ורוצה
 דאיתא קמן הוא ענין צירור לצרר
 ולהכריע את המליאות שאמרה תורה
 לנו לסמוך על צירור זה בין לקולא ובין
 לחומרא כו' וכל זה צרוצה דאיתא קמן
 שאמרה תורה לסמוך על צירור זה לצרר
 את המליאות ועלינו להחזיק צתורת
 ודאי שכן הוא צמליאות כפי הוכחת רוב
 המליאות, אבל צרוצה דאיתא קמן כמו
 צתינוק הנמלא צעיר שרוב ישראל דריס

למשה מסיני לילך צתר פריש מרוצה
 פריש עכ"ל.

נאולם הגרע"א והש"ש הפכו סצרתן,
 דהנה יעוין עוד צש"ש (ש"ו פ"ז)
 דאזיל ג"כ כעיקר חילוק הגרע"א הכא,
 דעד אחד נאמן נגד רוצה דאיתיה קמן
 ואינו נאמן נגד רוצה דליתיה קמן, אך
 לא ציאר ע"פ דצריי הכא דהך רוב
 סצרה ודך רוב לית ציה סצרה, אלא
 ציאר צאופ"א דצרוצה דאיתיה קמן
 דהוי מחמת התערובת, כלפי המכיר
 דליכא תערובת ליכא רוב כלל, וחשיב
 דאין עדותו נגד הרוב משא"כ צרוצה
 דאיתיה קמן.

ומאיך הגרע"א צתשו' (תניינא ס"ו קח)
 עמד לדצרי השטמ"ק דמכה
 רוב לא מיקרי ודאי, א"כ לא משכח"ל
 כלל עשירי ודאי דהא כל צהמה הויא
 ספק עריפה ועריפה אינה נכנסת לדיר
 להתעשר, ואף דרוב אינן עריפות הא
 מכה רוב לא חשיב ודאי, ותירץ הגרע"א
 דכיון דצבר דיינינן לה לכשרה לשאר
 מיילי ממילא חשיבא ודאי אף לענין
 מעשר יעו"ש, הרי מצוואר דנקט
 צפשיעות דאף צרוצה דאיתיה קמן
 איתא לדצרי השטמ"ק דלא חשיב ודאי
 ודלא כהש"ש צזה].

אמר רבינא רוב הנשאת בתולה יש לה קול^ב.

והנה בגוונא דליכא מיטע כלל לא צעינ לדין "הלך אחר הרוצ", אלא הא דצעינ לדין רוצ היינו במקום דצטצע העולם עלמנו איכא רוצ ואיכא מיטע, וכגון רוצ נשים לע' ילדן ומיטע נשים לז' ילדן, הרי צטצע העולם עלמנו איכא רוצ ואיכא מיטע, ועצב העולם עלמנו מחייב דיכיו נשים דלז' ילדן [ולדוג' אי שיעור הרוצ דלע' ילדן היינו ע' וא', א"כ אילו יהיו חלף נשים וכולן ילדו לע' הוי שינוי ויליאה מטצע העולם, דאדרבה צטצע העולם איכא מיטע דלז' ילדן] אלא דאמרה תורה למיזל בתר רוצא, ואף דצטצע העולם איכא נמי מיטע, תלינן הדבר כפי הרוצ, ומשום דהרוצ שכיח טפי.

ונמצא דאף רוצא דליתיה קמן יסודו אינו כלל צטצע העולם, דהא

שם, דצמליאות אין כאן שום הכרעה וצירור לומר שהוא ישראל כמו שצ'ארנו, רק שאמרה תורה אחרי רבים להטות, היינו שכל בית מעיר זו גורם לד' דין ספק על התינוק כפי הדין שיהיו ראוי להיות אם נפרש משם, וצ'הלטרף הדין מכל הצתים איכא רוצ לדדים לעשותו לדין ישראל ומיטע לעכו"ס כו' עכ"ל.

והנה צעיקר דין רוצא דליתיה קמן, יש שנקטו דיסוד הדין משום דכן הוא טצע העולם, אולם הכה יעוין צריעצ"א צסוגין דכתב צתוך דצריי דהא דרוצ מלויין אלל שחיטה מומחין הן לאו דוקא רוצ אלל כל וכמ"ש צמסכת חולין (ג ז) ויעו"ש דיישצ צזה קושית הראשונים אמאי לא אמרינן סמוך מיטעוא לחזקת איסור דצהמה [ויעוין עוד צסוגית הגמ' לקמן (טז א) כל הנשאת בתולה יש לה קול כו' אי כל הנשאת בתולה יש לה קול כי אתו עדים מאי הוי הנך סהדי שקרי נינהו אלל

^א **ובחולין** (נג א) אמר רבה בר רב הונא אמר רב ארי שנכנס לצינן השוורים ונמלא לפורן צבצו של אחד מהן אין חוששין שמא ארי דרבו מאי טעמא רוצ אריות דורסין ומיטעון אין דורסין וכל הדורס אין לפרנו נשמעת חזאת הואיל ולפורן יושבת לו צבצו אימר צכותל נתחכך כו' ויעוין צתום' שם שכתבו וז"ל כל הדורס אין לפפורן נשמעת האי כל לאו דוקא וכן כל המתחכך דצסמוך אלל כלומר רוצ דורסין רוצ המתחכך עכ"ל, ולכאורה היה נראה דצדוקא נקטה הגמ' התם לישנא ד"כל" ומשום דהתם ליכא מיטע מוכרח צטצע העולם דלפורנו נשמעת ואכמ"ל.

לומר שאם יזכה הקונה השטר האחד שהוא נגד מהלך הטבעי, דא"כ גם אם יזכה אחד מהב' הוא ג"כ נגד הטבע, ואם אינו מנגד למהלך הטבעי איך נאמר שמהלך הטבעי מכריע שיזכה אחד מהב' ולא העשירי והוא ענין פלאי, דצטעה שאנו דנים על אפשריות המקרים איכא רוב בטבע, ולצטעל הב' שטרות יש ע' אופנים אפשריים שיזכה בגורל ולצטעל השטר הא' אין לו רק אופן אחד, וכשאנו דנים על המליאות ליכא שום רוב וכל אנפי שווים דכל אחד הוא חלק מהכלל, ועכ"פ אף אם נאמר דצטשעה חנויות איכא איזה צירור מחמת האפשרות, הלא יהיו ענין זה כרובא דליתא קמן ובגמרא אמרינן דרוב צהמות כשרות וכו"ג אינו דומה לב' חנויות עכ"ל.

ולבאורה ציחור הדברים הוא, דצין צרובא דליתיה קמן וצין צרובא דליתיה קמן, ליכא כלל "טבע העולם" דיארע הדבר כפי הרוב, וכדנתצאר לעיל דאדרבה צטבע העולם עלמנו איכא רוב ואיכא מיעוט, אלא דין רוב הוא, דהיכא דאיכא רוב לצד אחד ומיעוט לצד אחד, הרי אין הספק שקול אלא איכא נטייה והסתצרות טפי

המיעוט נמי הוי צטבע העולם וצומקום דליכא מיעוט לא צעינן כלל להלכתא ד"רוב" אלא דין רוב צא להכריע צין הרוב והמיעוט דאיכא צטבע העולם, ואשמעינן דמלינן למיסמך ארובא.

והנה מדברי הגרש"ש הנ"ל היה משמע לפוס ריהטא דנקט דצרובא דליתיה קמן אין נטייה כלל לצד הרוב, והוי ספק השקול, אולם יעוין צשטרי ישר (ש"ג פ"ד) שכתב וז"ל על פי מה שכתבנו לעיל צפרק א' דצרובא דליתא קמן אין לפרש שהוא מצד איזו הכרעה ע"י מהלך הטבעי, שיותר רגיל שתהיו צשר הנמלא מהב' חנויות הכשרות, כיון דצמליאות כל חנות היא צפני עלמה נגד הרוב, והנה ענין זה צחמת הוא מקושי ההצנה דהרי גם צטבעו של עולם אנו מחזיקים רוב כזה, דהרי אם יהיו עשרה שטרי גורלות שאחד מהם יזכה צגורל וכצובא למוכרם הנה מי שירצה לקנות תשעה מהם ואחד השטר העשירי ודאי שישלם הקונה צעד ע' השטרות הרצה יותר מן הקונה השטר האחד, מחמת שטפ"י דרכי הטבע קרוב יותר שאחד מן ע' השטרות יזכה את הדבר המוגרל, אף שכל שטר ושטר שיזכה הוא נגד הרוב, ואיך שייך

דהספק מלד עלמו אינו שקול, אך
האחרו' נחלקו בזה וכדלהלן.

דהנה בשעמ"ק (לקמן עו א) תמה וז"ל
הקשו התוספות הא דקי"ל רוב
מלויין אלל שחיטה מומחין להוי ההוא
רוב מחלה על מחלה שהרי כשמציחין
הצבחה צביתו של שוחט הוא קבוע,
ותירץ (בשם שיטה ישנה) וז"ל ולאו קושיא
היא דההוא רוב חזקה ורגלים הוא בגוף
הצבחה הזו שלפנינו דלמרינן מסתמא
לא שחט אדם צבחה זו אלא"כ היה צקי
אבל הכא מי איכא למיתי ליה צתורת
טעמא ולומר מסתמא לא בעל אדם
אשה זו אלא אם כן היה כשר עכ"ל.

ומבואר לכאור' מדברי התוספות
בשעמ"ק, דנקטו דאיכא דין
קבוע אף ברובא דליתיה קמון, והנה
בעיקר גדר דינא דכל קבוע כמחלה על

דאירע כפי הרוב, ודבר זה שוב ברובא
דליתיה קמון וברובא דליתיה קמון,²
וענין רוב זה שוב בין צספק דלשעצר
ובין צספק דלהבא [ומלכד דפשוטו
רוב פעמים ספק דלהבא נמי עיקרו
ויסודו צספק דלשעצר, מלכד דדבר
התלוי בצחירה ואכמ"ל] וגדר החילוק
בין רובא דליתיה קמון לבין רובא
דליתיה קמון יתבאר להלן.

ולמשנ"ת נמלא דעלם "סצרת" הרוב
שוב לגמרי בין ברובא
דליתיה קמון ובין ברובא דליתיה קמון,
וענין סצרת הרוב היינו דאין הספק
שקול, אלא איכא נעייב והסתצרות עפי
ללד הרוב, ומ"מ צפשוטו דדין רובא
דליתיה קמון, הכ נעייב אינה מחמת
דאיכא בעולם רוב חפלים כהרוב, אלא

² **ושאלוני** דאין ע' חנויות דומה לכרעיסו גורל, דבחנויות שמא איכא אדם הרגיל לקנות בחנות העריפה
דוקא, אולם גם בכרעיסו גורל הרי איכא הכ נעייב אף בגוונא דהמספר הזוכה כבר נקצט
מתחילה, אלא דכל ענין נעייב הרוב היא לפי הידיעה שצדי האדם, דכל ענין ה"ספק" אינו אלא צדיעת
האדם, דעלם המציאות לעולם אינה מסופקת, וממילא ענין הרוב, שהוא נעייב הספק ללד אחד יותר מללד
האחר, נמי אינו אלא כפי ידיעת האדם, וכל דלאדם המסופק ליכא ידיעה דאיכא עדיפות לחנות אחת משאר
החנויות, נמלא דכלפי אדם זה כל החנויות שוות, וממילא איכא דע' כשירות והא' עריפה, כלפי האדם המסופק
אין זה "ספק השקול" אלא איכא נעייב והסתצרות דהיא מן הכשירות [וברובא דליתיה קמון נמי הרי יתכן
דאיכא ידיעה דהכא איכא נעייב למיעוט, וכגון סתם נשים דאית להו דם נדות, וצספק אזלינן צתר רובא, אך
כלפי היודע דאשה זו ממשפחת דורקטי דאין להם דם נדות דם צתולים (י צ) הרי ליכא האי רובא].

רוצא דליתיה קמן שהרי החנויות לפנינו כו' רוצא דליתיה קמן כגון הכא דאמרת הלך אחר רוצא בהמות שצכל העולם עכ"ל, וכ"ה בלשון רש"י בחולין (יא א) תשע חנויות כולן מוכרות צשר שחוטא ואחת מוכרת צשר נצלה ונמלא צשר צארץ הלך אחר הרוצא דהא קמן חזינא דרוצא דהיתירא כו' קטן וקטנה דפליגי רצנן עליה דר"מ ביצמות (סא ג) דתנן יצם קטן שצא על יצמה קטנה יגדלו זה עם זה ולא חיישינן שמא תמלא חילונית או הוא סרים ונמלא פוגע צאשת אחיו שלא במקום מלוה דצעי להקים לאחיו שם והאי לאו בר הכי הוא אלא אמרינן זיל צתר רוצא קטנים דעלמא דאינס סריסים והיינו רוצא דליתיה קמן עכ"ל.

והנה הקשה הגר"ח (הוצא בקוב"ש צ"צ א') דאמאי כל רוצא דליתיה קמן לא מהני מדין רוצא דליתיה קמן, אך לכאורה מלשון רש"י משמע דנקט דצאמת כל דין רוצא דליתיה קמן הוי ממש כדין רוצא דליתיה קמן, אלא דמ"מ גרע כיון דאין הרוצא לפנינו ממש, ולא הוי כע' חנויות "שהחנויות לפנינו הן ואנו רואין שרובן מוכרות צשר שחוטא".

מחלה דמי, נחלקו האחרו' האם יסוד הדין דקצוע חשיב כמחלה וממילא ליכא רוצא, או דיסוד הדין דלא מהני דין רוצא בקצוע, והגרש"ש צשערי ישר (ש"ד פ"א ופ"ג) האריך לצאר דיסוד דין קצוע היינו דחשיב כמחלה וכלישנא דגמרא כל קצוע כמחלה על מחלה דמי, אך עלם דין רוצא מהני אף בקצוע, ולפ"ז לריך ציאור לכאורה קושית החוספות צשעמ"ק דיבא דין קצוע צרוצא דליתיה קמן [ויעוין צשערי"י (שס פ"ג) ולהלן] ויעוין צתשו' הגרע"א (תניינא ס"י קג סק"א – סק"ב).

והנה צעיקר החילוק בין רוצא דליתיה קמן לצין רוצא דליתיה קמן, יעוין בלשון רש"י ביצמות (ק"ב א) תשע חנויות דתניא ונמלא הלך אחר הרוצא דכיון דחנויות לפנינו הן ואנו רואין שרובן מוכרות צשר שחוטא, וסנהדרי י"ב מזכין וי"א מחייבין דקי"ל דזכאי דהואיל ורוצא מזכין וקמן נינהו, דליתא קמן כגון הכא דניזיל צתר רוצא נשים שצעולם עכ"ל, וכ"ה לשון רש"י בצבורות (י"ב ג) תשע חנויות כולן מוכרות צשר שחוטא ואחת מוכרת צשר נצילה ונמלאת חתיכת צשר לשם צקרקה צשרה דכל דפריש מרוצא פריש והיינו

ובתוס' וזראשוניס זכ"ד מצואר דאף רבי מאיר דחייש למיעוטא מ"מ צרובא דליתיה קמן מודה, ויעוין בר"ן צעבודה זרה (יז ז מדפ"ה) דציאר טעמא דמילתא וז"ל צרובא דליתיה קמן אפילו ר"מ מודה ציה וטעמא דמילתא שכיון שהוא רוב וידוע לפנינו הרי הוא חשוב לצטל את המיעוט ולעשותו כמי שאינו עכ"ל, הרי דהולך בר"ן למהיב טעמא אמאי מודה רבי מאיר צרובא דליתיה קמן אף דפליג ארובא דליתיה קמן, וציאר בר"ן החילוק משום דרובא דליתיה קמן "ידוע לפנינו", ומשמע דחד דינא נינהו, אלא דרובא דליתיה קמן עדיף משום דהרוב "ידוע לפנינו".

ולכאורה נראה דכן נקטו התוס' שצטמ"ק בגדר דין רובא דליתיה קמן, ולהכי נקטו דאף צזה שייך דין קצוע.

ויעוין צחי' הגרש"ש (סי' עז וצנדמ"ח סכ"ד) דנקט צכוונת השטמ"ק דליכא דין קצוע אף צרובא דליתיה קמן, והציא צשס החת"ס (וכ"ה צחי' החת"ס שבת כג א וצאורך צתשו' החת"ס ח"ו סי"א יעו"ש) דהא דדמאי דצנן משום דרוב עמי הארץ מעשרין היינו דוקא צלוקח מע"ה

ובסוגיא דחולין (יא א) מנא הא מילתא דאמור רצנן זיל צתר רובא מנלן דכתיב אחרי רבים להטות רובא דליתיה קמן כגון ע' חנויות וסנהדרין לא קא מיצטיא לן כי קא מיצטיא לן רובא דליתיה קמן כגון קטן וקטנה מנלן כו' ולא איפשיט, ויעוין צרש"י (שס יז א) דכתב וז"ל אלא ודאי הלכה למשה מסיני הא דסמכין ארובא אפי' היכא דאפשר אי נמי אחרי רבים להטות משמע צין רובא דליתיה קמן צין רובא דליתיה קמן דמאי שנא האי מהאי עכ"ל, ומצואר מדצרי רש"י צדרך הב' דלמסקנא אמרינן דמקרא ד"אחרי רבים להטות" משמע צין רובא דליתיה קמן וצין רובא דליתיה קמן "דמאי שנא האי מהאי" ומצואר להדיא דחד דינא נינהו, אלא דס"ד דליכא מעליותא צרובא דליתיה קמן וליכא למילף מינה רובא דליתיה קמן, ומסקין דחדא נינהו ושפיר שמעינן הא מהא [ומצואר יותר למשמעות רש"י דרובא דליתיה קמן דמי ממש לרובא דליתיה קמן ויסודו מחמת רוב החפלים שצטולם, ומ"מ אף אי נימא לא כן, מ"מ יסוד הדין אחד הוא דתלינן הדבר כפי הרוב וכדנתצאר].

דחשיב איסור והיתר ניכרין דאפשר להכיר מי מומחה ומי אינו מומחה יעו"ש, וגראה דהכא אזיל הגרש"ש דצחמת דין רוצא דליתיה קמן הוי ממש כדין רוצא דליתיה קמן, אלא דצרוצא דליתיה קמן הוא משום רוצ דצרים שצעולם [כקושית הגר"ח וכמשמעות רש"ן].

ובביאור תירון השטמ"ק ביאר הגרש"ש צחי"ש, דיסוד הספק והנידון אינו על השוחט האם מומחה הוא או לא, אלא על הבהמה עצמה האם נשחטה כראוי, וכלפי הבהמה ליכא כלל רוצ ומיעוט, אלא איכא חזקת סצרא דמסתמא לא היה אדם שוחט אס אינו צקו, דומיא דחזקה אין אדם פורע תוך זמנו וכיו"צ, וממילא ל"ש צזה כלל ענין קצוע [והכא אזיל הגרש"ש דחזקה דאין אדם פורע תוך זמנו אינה מדין רוצא דליתיה קמן, אלא דין צפנ"ע, ויעוין צשערי ישר (ש"צ פ"ת, ש"ג פ"ג, ש"ה פ"ד, ש"ו פ"ח)] ויעוין שם צכ"ד?

אך צאוכל עמו צציתו הוי ספק השקול משום דכל קצוע כמחלה על מחלה דמי [ויעו"ש צחת"ס דייש צ צזה הא דלקמן (כד א) וצכ"ד משמע דרצא נמי מודה דרוצ עמי הארץ מעשרין וצגיטין (כא א) אהא דאשת חצר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכצרה וצורת וטוחנת ומרקדת עמה דמשני אציי רוצ עמי הארץ מעשרין פליג רצא ומשני שינויא אחרינא ופירש רש"י שם וז"ל רצא אמר לעולם כמחלה על מחלה מספקינן להו עכ"ל ויעוין צתוס' (גיטין שס) וכתב החת"ס דיש לומר דשאני התם דנכנסת לציתה דהוי קצוע, ופליגי אציי ורצא צפלוגתת הפוסקים אי איכא דין קצוע צגוונא דליכא ודאי איסור יעו"ש ואכמ"ל] ומצואר דנקט החת"ס דאיכא דין קצוע אף צרוצא דליתיה קמן, וכתב הגרש"ש דכן מצואר מדצרי השטמ"ק צסוגין, אלא דדן הגרש"ש דמ"מ לא הוי קצוע מדאורייתא, דמדאורייתא לא הוי קצוע אלא היכא דהאיסור וההיתר ניכרין צמקומן, אלא דצשוחט יש לומר

³ **ובשערי ישר (ש"ד פ"צ)** כתב הגרש"ש דצקושייתו נקט השטמ"ק דרוצ מזויין אלא שחיטה מומחין הן הוי רוצא דליתיה קמן וצתירונו חדית דהוי רוצא דליתיה קמן, ולכאורה גם לפ"ז ז"ל דצקושייתו נקט

מטבחים היכי לחיכא רוב טרפות
 צמקולין, צמ"כ נתחלק לו רובא דאיתא
 קמן בדליתא קמן דאע"ג דצה"ד (חולין
 יא א) איתא קמן עדיף חבל בתר דידיעי
 דחזלין בתר רובא רובא דליתיה קמן
 הוא עדיף ללא איתחזק המיעוט
 המתנגד לרוב כגון רוב צהמות
 כשרות הנה כל העריפות הניכרים
 לפנינו אינם בגדר הספק ושאר צהמות
 אמרינן רוב צהמות מימות עולם ועד
 סוף העולם כשרות ומיעוט טרפות
 ואפשר שהיום אין שום צהמה אחת
 ערפה בעולם אלא אותן הנודעים לנו
 ולא איתחזק המיעוט וכן כולם דאי
 לא תימא הכי תקשי אתשובת רשב"א
 (ח"ג סי' שעה) דמייתי צ"י ציו"ד (סי' שפ"ד)
 על חלל שנמלא ולא נודע אם הוא ישראל
 וכו' ע"ש שדצ"ר תמוהים מש"ס
 סנהדרין ר"פ בן סורר ומורה דמסקינן
 הולכין צדיני נפשות אחר הרוב ומאי
 מספקא לרשב"א אלא התם צרובא
 חזלינן וכדומה דליתיה קמן ואין מיעוט
 מוחזק בפנינו משח"כ ט' ישראל וגוי א'
 ציניהם איתחזק מיעוטא צפנינו ול"ע
 קלת צרש"י קידושין (פ' א ד"ה אם רוב שרלים

ויעוין צחי' החת"ם (חולין יא א) שכתב
 וז"ל רובא דליתא קמן כגון קטן
 וקטנה מנ"ל, דקטן וקטנה חזלי' בתר
 רוב דלא הוה סריסי' ואין הרוב הזה
 קמן דנימא מרובא פרשי הכי, דמאן
 לימא לן שכל הקטנים שצדור הזה לא
 יהי' סריסין ורק שרוב מנהג העולם
 אינו כן שמימות עולם לא הי' ככה
 שיהי' רוב הדור סריסין וכן צטרפות
 לא נוכל לומר מרוב צהמות כשרות
 פרוש דמאן לימא לן שלא יהיו כל
 הצהמות אשר המה היום בעולם כולם
 טריפות ורק שאין כן צנוהג שבעולם,
 וזהו נקרא ליתא קמן, ואמנם רובא
 דעלמא נכרים וכו"ג זה הוא איתא קמן
 וכל דפריש מרובא פריש וכל כה"ג
 עכ"ל.

ויעוין עוד בתשו' החת"ם (אהע"ז סי' ה')
 שכתב בעיקר יסוד הגרע"א
 והש"ס דעד אחד נאמן כנגד רובא
 דליתיה קמן ואינו נאמן נגד רובא
 דליתיה קמן, וביאר וז"ל ומ"ש צנוצ"י
 סי' ס"ט לרמב"ם וסיעתו דאין צרי
 מועיל נגד רוב קשה איך חכלינן צשרא

השטמ"ק דרובא דליתיה קמן יסודו כעין רובא דליתיה קמן וכדנחצהר, וזהו הוא דהדר ציה [ובהתוספות
 ששטמ"ק דלא ניחא להו צתירון השיטה ישנה נקטי כן אף במסקנתם].

ולקמן צפרק המדיר (עב ז) אמר רבא לא תימא רבי יהושע לא אזיל צתר חזקה דגופא כלל אלא כי לא אזיל ר' יהושע צתר חזקה דגופא היכא דאיכא חזקה דממונא אזל היכא דליכא חזקה דממונא אזיל רבי יהושע צתר חזקה דגופא דתניא אס צהרת קודם לשער לצן עמא אס שער לצן קודם לצהרת עהור ספק עמא ור' יהושע אומר כהה מאי כהה אמר רבה כהה עהור, וציארו התום' שס דהא פשיעא דאזיל רבי יהושע צתר חזקה, אלא אשמעינן דאזיל צתר חזקה בגוף אף היכא דאיכא חזקה אחרת כנגדה ומיירי בצזקק לעומאה, אך התום' צנדה (יע א) ציארו דמיירי צלא נזקק לעומאה אלא דדרך השער להתלצן מחמת הנגע לפיכך נראין הדברים דצהרת קדמה יע"ש, ותמבו האחרו' דלכאורה היינו רוצ ורוצא וחזקה רוצא עדיף, ותירלו דלא הוי רוצ גמור. וכן מלינו צדצרי האחרו' צכמה וכמה דוכתי דנקטו דאיכא רוצ שאינו גמור, ול"צ גדר הדצרים.

ולמשנ"ת צשיטת רש"י דיסוד דין רוצא דליתיה קמן הוי כרוצא דליתיה קמן מחמת רוצ החפלים, שצעולם, יתכן לדון צציאור הדצרים,

וכי) וצמקומו הארכתי צעז"ה, וכן ל"ל צר"ן פ"ק דצינא דפשיעא ליה דמותר ליקח צינים צליל י"ע דרוצס אינס מולדים צלילה וצס"פ אין לדין מספקא ליה וחוכך להחמיר יע"ש, ולק"מ צפ"ק הוה רוצא דליתיה קמן וליכא מיעוט צפנינו שנולדה הלילה ואפשר דליכא צכל העולם משא"כ ספ"ג איכא ודאי מיעוט שנולדו ונולדו היום אין יוס צלא לידת צינים ע"כ חוכך להחמיר היות כן התם צטצח איכא מיעוט כשרות עכ"פ נאמן לצרר בהיתר מתוך רוצ האיסור משא"כ צלא איתחזק מיעוט התירא עכ"ל.

והנהה הקשו תום' לעיל (ע א) דצספק אונס ספק רלון נוקי איתתא צחזקת היתר ותירלו דאיכא רוצ רלון דסתם אונס אית ליה קול, והקשו דא"כ היאך שרינן צספק ספיקא ותי' דהך רוצ לא הוי רוצ גמור ולהכי צמקום ס"ס שרי, וכתצו דכעין זה אשכחנא רוצ שאינו גמור צתינוק הנמלא צלד העיסה (קידושין פ א) ול"צ גדר הך דין רוצ שאינו גמור [ויש מהאחרו' ציארו משום דרוצ רלון אינו אלא צדרך הכרה דאס איתא דהוי אונס הו"ל קלא, אך גצי תינוק הנמלא ל"ש לצאר כן].

דדין רוב אינו אלא היכא דאיכא רוב
 גופין ממש, משא"כ בשאר ספק שאינו
 שקול, לא ניתן דין רוב, ואף דצכה"ג נמי
 אין הספק שקול, וממילא אף דצכה"ג
 לא אזלינן בטר חזקה [לתוס' (לעיל ע א)]
 ומשום דלא סמכינן על חזקה אלא
 צספק השקול, מדאורייתא או מדרבנן,
 ולתוס' צנדה מצוחר דאף צכה"ג אזלינן
 בטר חזקה אלא דיתכן דהיינו דוקא בטר
 חזקת הגוף] מ"מ שפיר מהני ספק
 ספיקא כיון דליכא צזה דין רוב ולא
 הוכרע הספק לגמרי.